

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Mgr. Evy Šonkové a soudkyň JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Sylvie Šiškeové v právní věci žalobkyně: **AWM Bohemia CZ, a. s.**, se sídlem Bílkova 869/12, Praha 1, zastoupená Mgr. Jaroslavem Janáčkem, advokátem se sídlem Trojská 593/140, Praha 7, proti žalovanému: **Ministerstvo kultury**, se sídlem Maltézské nám. 471/1, Praha 1, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 8. 2019, č. j. MK 55309/2019 OPP, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 11. 1. 2022, č. j. 3 A 179/2019-36,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobkyně **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobkyně vlastní prvorepublikovou vilu v památkové zóně v P.V. Při provádění povolených stavebních (bouracích) prací na domě začaly vznikat trhliny, které vyvolaly u žalobkyně podezření na ohrožení bezpečnosti okolí, takže porušené části nosné konstrukce ve značném rozsahu nechala odstranit. Magistrát hlavního města Prahy, odbor památkové péče, uložil žalobkyni pokutu 300 000 Kč za odstranění části budovy v památkové zóně bez jeho závazného stanoviska [přestupek podle § 35 odst. 1 písm. g) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči (památkový zákon)]. Žalovaný zamítl odvolání, městský soud zamítl žalobu.

[2] Podle městského soudu žalobkyně při odstranění části budovy nejednala v krajní nouzi. I když cílem bylo odvrácení nebezpečí hrozícího zájmu chráněnému zákonem, jednání nesplňovalo požadavek proporcionality a subsidiarity. Jednáním žalobkyně byl totiž způsoben následek zřejmě stejně závažný jako ten, který hrozil, a toto nebezpečí zároveň bylo možné v dané situaci odvrátit jinak. Nebyla také splněna podmínka bezprostřednosti hrozby nebezpečí, protože špatný stav budovy byl důsledkem dlouhodobé nečinnosti žalobkyně a nedostatečné péče o její majetek.

[3] Stejně tak odmítl městský soud námitku spočívající v nesprávném vymezení rozsahu nepovolených stavebních úprav. Jejich popis je ve správním spisu uveden dostatečně, a to i pomocí rozsáhlé fotodokumentace. Zároveň přes široké časové vymezení skutku (rozmezí dvou měsíců) nehrozí uložení duplicitní sankce za tentýž přestupek. Rozhodné skutečnosti tedy správní orgány zjistily v dostatečném rozsahu.

II. Argumentace účastníků řízení

[4] Proti rozsudku městského soudu podala žalobkyně (stěžovatelka) kasační stížnost z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.). Stěžovatelka nesouhlasí, že nebezpečí mohla odvrátit včasným provedením prací (dříve než cca 1,5 roku od pravomocného povolení) a že by se dovolávala důsledků vlastní nečinnosti a nedostatečné péče o budovu. Budova byla již v době koupě v neutěšeném stavu, mimo jiné byla dlouhodobě obsazena squatterry a bezdomovci. Nepomohlo ani její opakované vyklizení. Odkládání povolených stavebních prací mělo objektivní důvody. Stěžovatelka v řízení před městským soudem předložila několik důkazních návrhů k prokázání své péče o budovu, městský soud je však částečně zamítl a částečně se s nimi vůbec nevypořádal.

[5] Zásadní pochybení městského soudu stěžovatelka spatřuje v jeho konstatování, že budova byla dlouhodobě v havarijním stavu, protože takový závěr nemá oporu ve správním spisu. I když byla budova po dlouhou dobu v neutěšeném a zdevastovaném stavu, ještě v době zahájení stavebních prací v září 2018 byla způsobilá rekonstrukce. Teprve 30. 11. 2018 byl zjištěn závažný havarijní stav, který si podle statika vyžádal neodkladné odstranění porušených částí budovy. Městský soud navíc nemá dostatečné odborné znalosti, aby mohl posoudit, zda byl čas po jasném pokynu statika čekat několik dní na rozhodnutí stavebního úřadu, jak se uvádí v odst. 31 napadeného rozsudku. Stěžovatelka proto jednala ve stavu krajní nouze v souladu s judikaturou NSS. Odmítá také, že by úmyslně zanedbala stav budovy, aby mohlo dojít k zásahu těžkou technikou.

[6] Podle stěžovatelky také městský soud vyšel z neúplně zjištěného skutkového stavu. Ve vymezení rozsahu nepovolených stavebních prací na budově jsou i práce, které měly být provedeny v rozporu se stavebním povolením. I když byl tento rozsah stavebním úřadem následně významně zúžen, ve správním a soudním spise se tato skutečnost neprojevila. Stěžovatelka proto navrhla v řízení před městským soudem důkaz správním spisem stavebního úřadu, městský soud jej však zamítl, protože ve správním spise už měla být založena dostatečná fotodokumentace.

pokračování

[7] Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnil se závěry městského soudu. Stěžovatelka v kasační stížnosti opakuje argumentaci, se kterou se žalovaný již vypořádal. Dlouhodobá nečinnost stěžovatelky přispěla k havarijnímu stavu budovy, resp. ji zapříčinila. Stěžovatelka sama přivodila nebezpečí, proto se nemůže dovolávat jednání v krajní nouzi. Žalovaný navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[8] Kasační stížnost je přípustná a lze ji projednat.

[9] Kasační stížnost není důvodná.

[10] Stěžovatelka nerozporuje, že porušila § 14 odst. 2 památkového zákona, když odstranila část budovy v památkové zóně bez závazného stanoviska orgánu státní památkové péče. Tvrdí však, že jednala v krajní nouzi. NSS proto zkoumal, jestli byly naplněny podmínky pro aplikaci § 24 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (přestupkový zákon).

[11] Podle § 24 přestupkového zákona čin jinak trestný jako přestupek není přestupek, pokud jím někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem. Nejde však o krajní nouzi, pokud toto nebezpečí bylo možno za daných okolností odvrátit jinak (princip subsidiarity) nebo následek tímto odvracením způsobený je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil (princip proporcionality), anebo byl-li ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet.

[12] Městský soud konstatoval, že stěžovatelka nesplnila požadavek proporcionality a subsidiarity a také, že nebezpečí úmyslně (úmyslem nepřímým) vyvolala svojí nečinností, proto nebyly splněny podmínky pro aplikaci krajní nouze. Stěžovatelka tedy musela úspěšně vyvrátit závěry městského soudu o nesplnění všech těchto podmínek. Nesplnění i jedné z nich by totiž nic nezměnilo na závěru městského soudu, že institut krajní nouze nelze na její případ aplikovat.

[13] Stěžovatelka v kasační stížnosti rozporuje všechny tyto závěry, přičemž se zejména zaměřuje na otázku, zda nebezpečí způsobila úmyslně. Primárním rozhodovacím důvodem (obdobně NSS v rozsudcích ze dne 12. 3. 2015, č. j. 10 As 100/2014-120, bod 102 a ze dne 20. 7. 2023, č. j. 8 As 368/2021-51, body 28-29) napadeného rozsudku nicméně bylo nesplnění principu subsidiarity. Pokud totiž jednání nesplní jednu z podmínek § 24 přestupkového zákona, nejedná se o krajní nouzi a dále není potřeba zkoumat, zda osoba vyvolala nebezpečí úmyslně. I když se tedy městský soud významně zabýval také péčí stěžovatelky o budovu, v tomto případě se již jednalo o rozhodovací důvod sekundární. Až pokud by se stěžovatelce úspěšně podařilo vyvrátit závěr městského soudu o nesplnění principu subsidiarity, bylo by možné zabývat se otázkou, jestli nebezpečí stěžovatelka vyvolala úmyslně. Ve vztahu k požadavku proporcionality navíc z kontextu odůvodnění městského soudu vyplývá, že ten naopak podle něho splněn byl, protože obětovaný zájem na ochranu stavby v památkové zóně akceptoval jako méně významný ve srovnání se

zájmem na ochranu života a zdraví osob, které se nacházely v budově a jejím blízkém okolí (bod 31 napadeného rozsudku). Tato formulační nedůslednost je sice určitým nedostatkem, avšak takovým, který nečiní napadený rozsudek nepřezkoumatelným. Přezkoumatelné posouzení nedodržení principu subsidiarity, které bylo pro závěr městského soudu klíčové, totiž obстоjí samostatně.

[14] Stěžovatelka ve vztahu k nesplnění principu subsidiarity uvádí, že otázka, zda bylo možné vyčkat několik dní do rozhodnutí stavebního úřadu, je otázkou odbornou, pro jejíž posouzení nemá městský soud kompetenci.

[15] Jak již ale správně uvedl žalovaný, zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním úřadu (stavební zákon), pamatuje na situace, kdy je z důvodu ohrožení života a zdraví nutné neodkladně odstranit stavbu. Podle § 135 odst. 1 stavebního zákona nařídí stavební úřad vlastníku stavby neodkladné odstranění stavby a zabezpečí její odstranění, pokud jsou ohroženy životy osob nebo zvířat tím, že stavba hrozí zřícením. Dále podle § 136 odst. 1 stavebního zákona může stavební úřad nařídít neodkladné odstranění stavby i ústně při kontrolní prohlídce, pokud jsou závažným stavem stavby bezprostředně ohroženy životy a zdraví osob nebo zvířat. V souladu s § 44a odst. 3 památkového zákona by stavební úřad v této výjimečné situaci rozhodl bez závazného stanoviska dotčeného orgánu. Nicméně, aby takto stavební úřad mohl postupovat, musel by nejdříve vlastník stavby splnit svoji povinnost podle § 154 odst. 1 písm. b) stavebního zákona, jak správně uvedl městský soud, a neprodleně ohlásit stavebnímu úřadu závady na stavbě, které ohrožují životy či zdraví osob nebo zvířat.

[16] Nelze tedy souhlasit se stěžovatelkou, že nebezpečí nebylo možné odvrátit jinak. Stavební zákon upravuje postup za situace, kdy je nutné vzhledem k ohrožení života a zdraví jednat okamžitě, a proto dává stavebnímu úřadu pravomoc nařídít odstranění stavby i ústně při kontrolní prohlídce. Pokud by stěžovatelka stavební úřad informovala, stavební úřad mohl ještě ten stejný den při kontrolní prohlídce demolici ústně nařídít. Stěžovatelka tak nemusela čekat několik dnů na vyhotovení písemného rozhodnutí. Jak rovněž vyplývá z dalšího průběhu událostí, jak jsou zaznamenány ve správním spise, stavební úřad po obdržení občanského podnětu o odstraňování stavby okamžitě reagoval a kontaktoval stavbyvedoucího. Hned následující den v sobotu 1. 12. 2018 také provedl kontrolní prohlídku.

[17] Závěr městského soudu o tom, že stěžovatelka dne 30. 11. 2018 stavební úřad neinformovala, ale naopak stavební úřad kontaktoval ji na základě telefonického občanského podnětu (jak také uvádí sama stěžovatelka ve svém ohlášení závady na stavbě ze dne 3. 12. 2018), stěžovatelka v kasační stížnosti nerozporovala.

[18] Již proto, že stěžovatelka nesplnila princip subsidiarity, nelze dojít závěru, že jednala v krajní nouzi. Není tedy nezbytné zkoumat, jestli špatný technický stav budovy zavinila stěžovatelka, a zda tak lze aplikovat závěry rozsudku NSS ze dne 11. 2. 2021, č. j. 8 As 380/2018-31, publ. pod č. 4150/2021 Sb., odst. 31, kterých se dovolává jak městský soud, tak i stěžovatelka. Nebylo ani nutné posuzovat aktivitu stěžovatelky po obdržení stavebního povolení, a městský soud proto správně zamítl důkazní návrhy svědeckou

pokračování

výpovědi stavbyvedoucího a statika a správním spisem stavebního úřadu pro nadbytečnost. Stěžovatelka sice tvrdí, že se městský soud s některými jejími důkazními návrhy nevypořádal, neuvádí však konkrétně se kterými, proto s takovou námitkou nemohla uspět. Závěry městského soudu založené na ucelené argumentaci vyvracející právní názor stěžovatelky ob stojí i co do přezkoumatelnosti.

[19] Ve vztahu k nedostatečnému vymezení rozsahu nepovolených stavebních prací se NSS také ztotožňuje se závěrem městského soudu. Stěžovatelka opakuje obdobnou argumentaci jako ve správní žalobě, kterou již městský soud vyvrátil. Na jeho odůvodnění navíc reaguje pouze částečně, když uvádí, že v řízení před městským soudem navrhovala jako důkaz správní spis stavebního úřadu, a také, že městský soud namísto provedení důkazu uzavřel, že ve spise se již nachází dostatečná barevná fotodokumentace. Na stěžovatelčinu námitku, že původní vymezení nepovolených prací se zúžilo, však reaguje již Magistrát hlavního města Prahy, odbor památkové péče, v prvostupňovém rozhodnutí. Následnou změnu rozsahu povolených prací prvostupňové rozhodnutí zohledňuje v souladu s oznámením o zahájení řízení o odstranění stavby ze dne 7. 12. 2018, č. j. P10-132454/2018, kde stavební úřad zřetelně vymezil povolené a nepovolené stavební úpravy. Stěžovatelka však nikde v žalobě, ani v kasační stížnosti nespecifikuje, zda má být rozsah nepovolených stavebních prací ještě užší a jaké stavební práce jsou v rozhodnutích správních orgánů nesprávně označeny jako nepovolené. Závěry městského soudu a žalovaného, že výčet nepovolených stavebních úprav je dostatečně vymezen, se tak nepodařilo vyvrátit.

IV. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[20] Stěžovatelka se svými námitkami neuspěla. NSS nezjistil ani žádný důvod pro zrušení napadeného rozsudku z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), zamítl tedy kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

[21] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 téhož zákona. Stěžovatelka ve věci neměla úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalovanému, kterému by jinak jako úspěšnému účastníku právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly. Soud mu proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznal.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. srpna 2023

Mgr. Eva

Š
o
n
k

předsedkyně

o
v
á

s
e
n
á
t
u